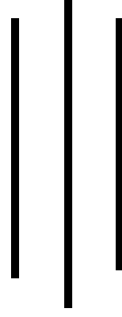
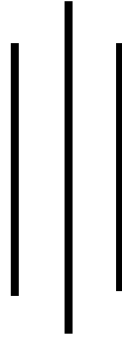

वैदेशिक रोजगार र यसको प्रभाव
बझाङ्ग जिल्ला सैनपसेलाका दलित परिवारको एक अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजशास्त्र/मानवशास्त्र संकाय अन्तर्गत समाजशास्त्र
विषयमा स्नातकोत्तर तहको उपाधी प्राप्तिका लागि आंशिक आवश्यकता
परिपूर्तिका लागि प्रस्तुत गरिएको

शोधपत्र

प्रस्तुतकर्ता:

धिरेन्द्र बहादुर सिंह

परीक्षा रोल.नं.: २८२८७३

रजिष्ट्रेशन नं.: ९-२-३२७-१७४-२००६

समाजशास्त्र/मानवशास्त्र केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय कीर्तिपुर, काठमाडौं

२०७०

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय

समाजशास्त्र/मानवशास्त्र केन्द्रीय विभाग

कीर्तिपुर, काठमाडौं

सिफारिस -पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय अन्तर्गत समाजशास्त्र विषयको स्नातकोत्तर तहको आंशिक आवश्यकता परिपूर्तिको लागि छात्र धिरेन्द्र बहादुर सिंह द्वारा तयार पारिएको “बभ्रुङ्ग जिल्ला सैनपसेलाका वैदेशिक रोजगारमा संलग्न दलित परिवारको एक अध्ययन” नामक शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पारिएको हो । अतः शोधपत्रको अन्तिम मूल्याङ्कनका निम्ति सिफारिस गर्दछु ।

प्रेम बहादुर चलाउने

शोध निर्देशक

मिति : २०७०/३/२३

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय

समाजशास्त्र/मानवशास्त्र केन्द्रीय विभाग

कीर्तिपुर, काठमाडौं

स्वीकृति-पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय समाजशास्त्र विषयको स्नाकोत्तर तहको आंशिक आवश्यकता परिपूर्तिको लागि छात्र धिरेन्द्र बहादुर सिंह द्वारा तयार तयार पारिएको “बभ्राङ्ग जिल्ला सैनपसेलाका वैदेशिक रोजगारमा संलग्न दलित परिवारको एक अध्ययन” नामक शोधपत्र उचित ठहरिएकोले स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

१. संयोजक : प्रा.डा. ओम गुरुङ
२. शोध निर्देशक : प्रेम बहादुर चलाउने
३. बाह्य परीक्षक : मधुसुदन सुवेदि

मिति : २०७०/३/२३

कृतज्ञता ज्ञापन

प्रस्तुत “वैदेशिक रोजगार र यसको प्रभाव: बन्दिपुर जिल्ला सैनपसेला मा बस्ने दलित परिवारको एक अध्ययन शीर्षकको शोधपत्र तयारीका क्रममा स्वीकृति प्रदान गरिदिनुहुने समाजशास्त्र/मानवशास्त्र विभागीय प्रमुख प्रा.डा. ओम गुरुङ प्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । यसै गरी शोधपत्रकार्य गर्ने अवसर प्रदान गरेकोमा त्रिभुवन विश्वविद्यालय, समाजशास्त्र/मानवशास्त्र केन्द्रीय विभाग, कीर्तिपुर परिवारप्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।

यस्तै मलाई व्यस्त समयका बावजूत पनि समय मिलाइ सहयोग गर्नु हुने सम्पूर्ण शुभ चिन्तकहरू प्रति आर्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दछु । त्यस्तै अन्य समयमा सल्लाह सुझाव दिई सहयोग गर्ने साथीहरू पुष्कर सिंह र फूर्सत निकालेर शोधकार्य सम्पन्न गर्न लाग्दा, घरायसी काममा सहयोग गरी सहयोग गरी दिने मेरी श्रीमति अस्मिता शाहीको पनि केही मात्रामा योगदान भएको महशुस गरेको छु ।

अन्त्यमा मेरो शोधकार्यमा शुरुदेखि अन्त्यसम्म सहयोग दिने, सुझाव दिने, बाटो निर्देशगर्ने त्रिभुवन विश्वविद्यालय क्याम्पसका गुरु प्रेम बहादुर चलाउने ज्यु प्रति कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

धरेन्द्र बहादुर सिंह

विषय सूची

पेज नं.

सिफारिस पत्र
स्वीकृति पत्र
कृतज्ञता ज्ञापन
विषय सूची
तालिका सूची

अध्याय : एक

परिचय

१.१	अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
१.२	समस्या कथन	२
१.३	अध्ययनको उद्देश्य	३
१.४	अध्ययनको महत्व	३
१.५	अध्ययनको संगठनात्मक स्वरूप	४

अध्याय : दुई

पूर्व साहित्य अध्ययन

२.१	नेपालमा वैदेशिक रोजगारको इतिहास	६
-----	---------------------------------	---

अध्याय: तीन

अनुसन्धान पद्धती

३.१	अध्ययन क्षेत्रको औचित्य	११
३.२	अनुसन्धान ढाँचा	१२
३.३	छलफल विधि	१२
३.४	तथ्याङ्कको प्रकृति र स्रोत	१२
३.५	कार्य क्षेत्र अध्ययनको प्रक्रिया	१३

३.६	तथ्याङ्क संकलन विधि	१३
३.६.१	घरधुरी सवेक्षण	१३
३.६.२	अन्तर्वार्ता	१४
३.६.३	अवलोकन	१४
३.६.४	वैयक्तिक अध्ययन	१५
३.६.५	समूह छलफल	१५
३.७	तथ्याङ्कको विश्लेषण तथा प्रस्तुतीकरण	१५
३.८	अध्ययनको सीमा	१५

अध्याय : चार

अध्ययन क्षेत्रको भौगोलिक तथा सामाजिक परिचय

४.१	भौगोलिक परिचय	१७
४.२	अध्ययन क्षेत्र बभ्रुङ्ग जिल्ला सैनपसेला गा.वि.स. वडा नं. ५ र ६ दलित समुदाय	१७
४.३	पारिवारिक विवरण	१८
४.३.१	उमेर र लिङ्गगत संरचना	१८
४.३.२	पारिवारिक संरचना	१९
४.३.३	पेशा	२२
४.३.४	आम्दानी	२३
४.३.५	जमिन	२४
४.३.६	पशुपक्षी	२६
४.३.७	घर	२८

अध्याय : पाँच

वैदेशिक रोजगार र आर्थिक तथा सामाजिक सम्बन्ध

५.१	वैदेशिक रोजगारको इतिहास	३०
-----	-------------------------	----

५.२	वैदेशिक रोजगारीको प्रकृया	३१
५.३	वैदेशिक रोजगारमा संलग्नहरूको सामाजिक अवस्था	३४
	५.३.१ उमेर	३५
	५.३.२ शिक्षा	३६
	५.३.३ लिङ्ग	३७
५.४	आर्थिक विवरण	३९
	५.४.१ पूर्व पेशा	३९
	५.४.२ हालको पेशा	४१
५.५	आम्दानी तथा खर्च	४२
५.६	आर्जित पैसाको उपयोग	४५
५.७	सामाजिक तथा सांस्कृतिक प्रभाव	४८
	५.७.१ भाषा	५०
५.८	वैदेशिक रोजगार प्रतिको धारणा	५१

अध्याय : छ

अध्ययनको सारांश र निष्कर्ष

६.१	पृष्ठभूमि	५५
६.२	अध्ययनको सारांश	५५
६.३	अध्ययनको निष्कर्ष	५८

सन्दर्भ ग्रन्थ सूची

प्रश्नावली

तालिका सूची

	पेज नं.
तालिका नं. १. दलित बस्तीबाट वैदेशिक रोजगारमा संलग्न परिवारको उमेर /लिङ्गगत जनसंख्याको विवरण	१८
तालिका नं. २. वैदेशिक रोजगारमा संलग्न व्यक्तिहरूको पारिवारिक संरचनाको विवरण	२०
तालिका नं. ३. वैदेशिक रोजगारमा संलग्न परिवारको पेशागत पारिवारिक विवरण	२३
तालिका नं. ४. वैदेशिक रोजगारमा संलग्न परिवारको आम्दानीको विवरण	२४
तालिका नं. ५. वैदेशिक रोजगारमा संलग्न परिवारको जमिनको विवरण	२५
तालिका नं. ६. जमिनको उपयोगिताको विवरण	२६
तालिका नं. ७. पशुपंक्षीको विवरण	२७
तालिका नं. ८. घर बनावटको विवरण	२८
तालिका नं. ९. वैदेशिक रोजगारमा संलग्न व्यक्तिहरूको उमेरगत विवरण	३५
तालिका नं. १०. वैदेशिक रोजगारमा संलग्न व्यक्तिहरूको शिक्षा सम्बन्धी विवरण	३६
तालिका नं. ११. वैदेशिक रोजगारमा संलग्नको लिङ्गगत विवरण	३७
तालिका नं. १२. वैदेशिक रोजगारमा संलग्न हुनु अगाडिको पेशा	४०
तालिका नं. १३. वैदेशिक रोजगारबाट फर्केपछिको पेशा	४१
तालिका नं. १४. वैदेशिक रोजगारमा जानु अघि वैदेशिक रोजगारमा संलग्न व्यक्तिहरूको आर्थिक विवरण	४३
तालिका नं. १५. वैदेशिक रोजगारीले आम्दानीमा पारेको प्रभाव	४३
तालिका नं. १६. वैदेशिक रोजगारबाट आर्जित पैसाको उपयोग	४६
तालिका नं. १७. वैदेशिक रोजगारले सहभागीहरूको आर्थिक स्थितिमा पारेको असर	४६
तालिका नं. १८. वैदेशिक रोजगारले संलग्न परिवारको सामाजिक प्रभाव सम्बन्धमा	४८
तालिका नं. १९. विदेशमा सिकेको सीप सम्बन्धमा	५०
तालिका नं. २०. विदेशमा सिकेको भाषा सम्बन्धमा	५१
तालिका नं. २१. वैदेशिक रोजगार प्रतिको आकर्षण	५२
तालिका नं. २२. वैदेशिक रोजगारमा पुनः जाने सम्भावना	५२